

[אור"ח 1234567]

ועוד יותר מזה מצינו, בבנים של מלך, היינו ישראל. שפירש"י (דברים י"ד א'),
דכיון דבנים אתם לד' אלקיכם, לא תתגודדו וגו', מפני שצריכים אתם
להיות נאים. ואפילו בהיותו טרוד ומצטער ואונן על מתו^א.

ויותר מזה בת"ח, שמקיים בזה מצות זה אלי ואנוהו (שמות ט"ו ב'), עשה לפניו
ס"ת נאה^ב.

ולא רק על אחר ישנה מצוה זו, אלא גם עליו בעצמו. ואדרבה, עוד יותר. כי
האחר לא יוכל לבזותה אלא מבחוץ, והוא מבזה בעצם, שעושה אותה
בזוי^ג.

וה"ט דת"ח שנמצא רבב על בגדו, חייב מיתה (שבת קיד.), שנאמר כל משנאי
אהבו מות (משלי ח' ל"ו). שכ"כ המות כרוך בעקבו, והוא כפסיק רישי'
ממש, עד שא"א שיעשה זאת בלי שיאהב את המות.

וי"ל, דה"ט דאמרינן בסנהדרין (צב:), שאפילו בשעת הסכנה לא ישנה עצמו
מן הרבנות, והראי' מחנניה מישאל ועזריה. דאי כפירש"י [שכתב, שהרי
חנניה מישאל ועזריה היו לבושים בגדי תפארתן כשהושלכו לכבשן. אל ישנה שלא יראה מבוהל ומפחד,
ומתביישין שונאיו מפניו], מאי אפילו בשעת הסכנה^ד.

מאמר ט"ז

בכבודי לא מחיתם בכבוד בו"ד מחיתם

מוסר במוסר יוסד^ה. כי בענין עוסקים עם הצבור, כתב הגרי"ס (אור ישראל פ'
כ"ט), שצריכה ליעשות בגדרי לשם שמים. ואכתי קשה, דגם בשאר
מצוות כן הוא. וצריך לומר, דבזה, כל שאינה לש"ש, כגון שנתערב בזה
גאווה או כעס לה"ר מחלוקת מבזה ת"ח אונאת דברים ביטול תורה ודברים
בטלים, אז נמשך מזה שאין זה עוסקים עם הציבור, אלא כנגד הצבור, ואינו
מתקיים זה המכוון שהוא מכויין.

- א. בשער ימי הרחמים מאמר י' מביא רבינו זה בשם הג"ר אייזיק שער זצ"ל.
- ב. כנראה הכונה ע"פ מכות כב: אמר רבא כמה טפשאי שאר אינשי דקיימי מקמי ס"ת ולא קיימי מקמי גברא רבא וכו'.
- ג. דלפי"ד רש"י יש ענין מיוחד בשעת הסכנה.
- ד. במר"ר סוף מאמר ל"ח מביא כן רבינו בשם הגרי"ס (אור ישראל פ"ב).

וכגון, כשרוצה להרבות כבוד השם, הוא עושה חלול השם. וכשרוצה חזוק הדת הוא עושה קלקול הדת. ובהצלת ישראל, הוא גורם חלילה מסירת ישראל, ובמקום תועלת וחסד, הפסד והיזק. ובמקום לגדל מקום תורה, לקלקלו חלילה. ואם חושב לעצמו להשאר בן תורה ולשבת בבית ד', הוא מוציא עצמו מן התורה. ואם הוא מדמה שהוא עזות דקדושה, יש שהוא אדרבה עזות דטומאה. ומכל משמר נצור לבך (משלי ד' כ"ג).

ומשום זה כתב הגרי"ס (אור ישראל פ"ו), שאעפ"י שבתורה צריך המו"מ להיות "גיפטיג", מ"מ, בעסקנות צריך אדרבה שקט המדות. ומו"ח ז"ל, אמר סימן לזה, אם היא גוררת אחרי' תורה ותפלה ומוסר, ה"ז ראי' שהיא מצוה.

ומעשה בר' ליב ר' בער'ס מוילנא, שתבע חוב, ובעל דינו נשבע לשקר, וכעס הרבה. וברוב הימים, ביקש ר' ליב מחילה ממנו. וכששאלוהו פשר דבר, ענה, שבמשך הזמן שמע עוד שבועת שקר מבעל דין אחד, וכשראה שכיון שלא הי' הבע"ד שלו לא כעס כל כך, אז הבין שכעסו הראשון לא הי' כולו בשביל שבועת שקר, אלא שנתערב בזה גם הנגיעה מממונו. ולכעוס על בן ישראל שלא לש"ש, אלא בשביל נגיעת ממון, הלא הוא עון גדול, והוצרך לבקש מחילתו.

[ושמעתי מהג"ר ברוך הורוויץ ז"ל מאלעקסאט, על מה דענשוהו להשמש שתין פולסי דנורא על אשר בכל יום עובדין ע"ז וכו', בכבודי לא מחיתם בכבוד בו"ד מחיתם (גדרים לט:). וקשה, דהלא כבודו של מרע"ה במחלוקת קרח, זו היא כבודו של הקב"ה. אבל התירוץ הוא, שכיון שבכבודי לא מחיתם, עכצ"ל שזה שמיחה בכבוד מרע"ה, הוא מפני שיש בזה גם כבוד בו"ד].

א. ז"ל הגמ': דרש רבא ואמרי לה אמר רבי יצחק, מאי דכתיב: (חבקוק ג' י"א) שמש ירח עמד זבולה, שמש וירח זבול מאי בעיין, והא ברקיע קביעי. מלמד, שעלו שמש וירח מרקיע לזבול, ואמרו לפניו, רבונו של עולם, אם אתה עושה דין לבן עמרם אנו מאירים, ואם לאו אין אנו מאירין. באותה שעה, ירה בהן חיצים וחניתות, אמר להם, בכל יום ויום משתחווים לכם ואתם מאירים, בכבודי לא מחיתם, בכבוד בשר ודם מחיתם. ובכל יום ויום, יורין בהן חיצין וחניתות ומאירים, שנא' לאור חציך יהלכו וגו' (שם).